
Wetgevingsbeleid

Inhoudsopgave

- [Visienota's](#)
- [Horizontale thema's](#)
- [Wetgevingsproces](#)
- [Wetgevingstechniek en wetgevingsvoorbereiding](#)
- [Wetgevingsadvisering](#)
- [Digitale ondersteuning van het wetgevingsproces](#)
- [Rijksbreed wetgevingsprogramma](#)
- [Versterking van de juridische functie](#)
- [Werving en opleiding](#)
- [Interdepartementale samenwerking](#)
- [Wetenschappelijk onderzoek](#)
- [Literatuur over wetgevingskwaliteitsbeleid](#)
- [Trefwoord](#)
- [Contactpersoon](#)

Visienota's

Het wetgevingskwaliteitsbeleid is weergegeven in een aantal visienota's waarin de hoofdlijnen van het wetgevingsbeleid worden geschetst. In 1991 verscheen de [nota Zicht op wetgeving](#) waarin de kwaliteitseisen voor wetgeving zijn geformuleerd, zoals rechtmatigheid, doeltreffendheid, toegankelijkheid, handhaafbaarheid e.d.. Deze kwaliteitseisen stonden ook centraal in de [nota Wetgevingskwaliteitsbeleid](#) (PDF - 99KB) uit 2000 (27 475, nr. 2). In het daarop volgende programma Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit lag de nadruk op kwantitatieve en kwalitatieve lastenvermindering. In de [nota Bruikbare rechtsorde](#) werd aandacht besteed aan de rol van wetgeving bij de ordening van maatschappelijke processen (29 279, nr.9). De [Nota Vertrouwen in wetgeving](#) (PDF - 54KB) (uit 2008) stond in de sleutel van een normatieve benadering van het wetgevingsbeleid met nadruk op uitvoerbaarheid en de kansen van ICT-toepassing bij wetgeving. In 2016 verscheen de [derde brief over toekomstbestendige wetgeving](#) (PDF - 260KB) over hoe het kabinet wil komen tot een structurele aanpak van het onderwerp toekomstbestendige wetgeving.

[Terug naar boven](#)

Horizontale thema's

Onderdeel van het wetgevingskwaliteitsbeleid is het ontwikkelen van nieuwe wetgevingsconcepten en standpunten over horizontale thema's. Voorbeelden zijn het [kabinetsstandpunt over de keuze tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijk sanctionering](#), het [kabinetsstandpunt boetehoogte](#) (PDF -143KB), [rapport Over experimenteer- en horizonbepalingen](#) (PDF - 589KB), [voorhang en delegatie](#). Zij vinden vaak hun weerslag in de [Aanwijzingen voor de regelgeving](#).

[Terug naar boven](#)

Wetgevingsproces

In het wetgevingsbeleid is veel aandacht voor het [wetgevingsproces en de mogelijkheden tot versnelling](#) (zie [WODC-onderzoek Wetgevingsprocessen in transitie](#) (PDF - 362KB)). In de [kabinetsreactie uit 2012 op dit onderzoek](#) (PDF - 86KB) is een aantal maatregelen tot versnelling van het wetgevingsproces beschreven, zoals planning en prioritering van wetsvoorstellen en inzicht in de voortgang daarvan. Al eerder in het WODC-onderzoek Voortvarend wetgeven is de duur van de wetsprocedure tussen 1994 en 1998 geïnventariseerd. In het [kabinetsstandpunt Voortvarend wetgeven \(23 462, nr. 1\)](#) (PDF - 7108KB) (23 462, nr.1) uit 1993 op dit onderzoek zijn maatregelen aangekondigd tot versnelling van het wetgevingsproces, zoals een wetgevingsoverzicht, een spoedprocedure en terughoudendheid betrachten.

[Terug naar boven](#)

Wetgevingstechniek en wetgevingsvoorbereiding

De [Aanwijzingen voor de regelgeving](#) bevatten voorschriften voor de opstelling van wetgeving en worden door de minister-president vastgesteld. Zij worden regelmatig geactualiseerd. De Aanwijzingen richten zich tot de ministeries, maar zijn ook een belangrijk toetsingskader voor de Raad van State bij zijn [advisering over wetgeving](#). Het [Draaiboek voor de regelgeving](#) bevat voorschriften voor het wetgevingsproces. Het [Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving \(IAK\)](#) is zowel kennisbank als informatiemiddel bij de voorbereiding van beleidsvoorstellen en nieuwe wetgeving. Het IAK geeft in [7 hoofdvragen](#) inzicht in

de aanleiding, het doel, de nut en noodzaak als de gevolgen van een voorstel. Voor behandeling in de [ministerraad](#) worden wetsvoorstellen en algemene maatregelen van bestuur van alle ministeries door de sector Juridische Zaken en Wetgevingsbeleid (JZW) van het ministerie van Veiligheid en Justitie aan de Aanwijzingen en het IAK getoetst. De toetsing wordt elektronisch ondersteund door het [Toetsloket](#) waar ook andere toetsingsinstanties zoals de Bedrijfseffectentoets (BET), [Milieueffectentoets \(MET\)](#) of het [Beoordelingskader interbestuurlijke verhoudingen](#) beleid- en wetgevingsvoorstellen op hun kwaliteit toetsen. Van de uitkomst wordt op het ministerraadformulier verantwoording afgelegd. Vanuit de verantwoordelijkheid van het wetgevingskwaliteitsbeleid wordt geparticipeerd in een aantal [voorportalen](#) van de ministerraad en [onderraden](#) en in grote wetgevingsprojecten.

[Terug naar boven](#)

Wetgevingsadvisering

Op basis van [artikel 73 van de Grondwet](#) adviseert de Afdeling advisering van de [Raad van State](#) de regering en het parlement over wetgeving. De afdeling [toetst wetsvoorstellen en amvb's](#) onder andere aan de eisen van hoger recht, de 'technische' kwaliteit van de regeling en de daarbij behorende toelichting en de naleefbaarheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het voorstel.

Er is over 2013 vanuit het integraal wetgevingsbeleid een analyse gemaakt van de adviezen van de Raad van State ([Artikel Beeld en werkelijkheid: een analyse van de adviezen van de Raad van State door mr M.Tj. Bouwes](#)). De analyse wil een hulpmiddel zijn voor de beleidsmedewerkers en de wetgevingsjuristen bij de opstelling van hun wetsvoorstel of amvb en de toelichting. De analyse geeft een goed inzicht in de eisen die de Raad aan een voorstel stelt.

[Terug naar boven](#)

Digitale ondersteuning van het wetgevingsproces

Het programma Legis heeft [digitale instrumenten](#) ontwikkeld ter bevordering van de transparantie en ter ondersteuning van het wetgevingsproces. Dat betreft onder andere [internetconsultatie](#) over nieuwe wetgeving en een [wetseditor](#) die mogelijkheden biedt om geconsolideerde teksten van wetsvoorstellen te produceren en om samen te werken bij het opstellen van wetgeving. Met [Implementatieverbanden](#) kunnen transponeringstabellen worden gemaakt waarin de relatie wordt vastgelegd tussen een te implementeren Europese richtlijn en Nederlandse wet- en regelgeving en automatisch een implementatieplan kan worden afgeleid. Het Kenniscentrum Wetgeving en Juridische zaken verzamelt en maakt informatie toegankelijk die wetgevingsjuristen en overheidsjuristen bij hun dagelijkse werk nodig hebben.

[Terug naar boven](#)

Rijksbreed wetgevingsprogramma

Voor de uitvoering van het regeerakkoord wordt een [rijksbreed wetgevingsprogramma](#) opgesteld dat de [ministerraad](#) in staat stelt tot monitoring van het regeerakkoord, voor zover dat in wetgeving besloten ligt. De behandeling in de ministerraad volgt de begrotingscyclus. Dat betekent behandeling in de ministerraad voorafgaande aan [Verantwoordingsdag](#) en [Prinsjesdag](#). Een planningsoverzicht van de belangrijke bezuiningsvoorstellen worden samen met de verantwoordingsstukken en de begroting aan de beide Kamers gezonden.

[Terug naar boven](#)

Versterking van de juridische functie

De wetgevingsfunctie is een aantal keren gevisiteerd. Dat heeft geresulteerd in [Visitatierapporten](#) en het [Programma Versterking Juridische Functie Rijk](#) dat in het teken staat van samenwerking tussen de directies wetgeving en juridische zaken en samenwerking met beleidsdirecties en uitvoeringsorganisaties. Het programma heeft een impuls gegeven aan harmonisatie van interne procedures en uniformering van handleidingen, leidraden en kwaliteitsborging. Maar ook aan stroomlijning van functieprofielen van wetgevingsjuristen in het [Functiegebouw Rijk](#) en mobiliteit van de medewerkers in de JIDO-pool.

[Terug naar boven](#)

Werving en opleiding

Onderdeel van het wetgevingskwaliteitsbeleid is het aantrekken en opleiden van nieuwe en zittende wetgevingsjuristen. De [Academie voor wetgeving](#) en [Academie voor overheidsjuristen](#) vervullen daarbij een centrale rol. Zij bieden een masteropleiding tot wetgevingsjurist en overheidsjurist aan en geven cursussen over alle aspecten van het vak. De Academie

verzorgt ook een [digitale publicatiereeks](#) met bijdragen over wetgeving en wetgevingsbeleid. Over actuele thema's worden samen met de [Academie voor wetgeving](#) bijeenkomsten georganiseerd als de Actualiteitenbijeenkomsten en de [Werkplaats voor wetgevers](#). Eens in de twee jaar vindt een [Dag van de Wetgeving](#) plaats, meestal over een speciaal thema, met bijdragen uit de kringen van de overheid, de wetenschap en journalistiek. Het [Puntenstelsel voor de blijvende vakbekwaamheid van wetgevings- en overheidsjuristen](#) voor het volgen van opleiding en het verrichten van zelfstandig onderzoek biedt managers een instrument voor hun opleidingsbeleid.

[Terug naar boven](#)

Interdepartementale samenwerking

Interdepartementale samenwerking vindt plaats in vaste interdepartementale overleggen. Als stuurgroep voor de juridische functie functioneert het [Interdepartementaal Overleg Wetgeving en Juridische Zaken \(IOWJZ\)](#). In het IOWJZ komen vraagstukken aan de orde die alle ministeries raken op het gebied van wetgevingsbeleid en juridische zaken, zoals inhuur van extern juridisch advies en de [kwaliteit van de juridische functie](#) met jaarlijkse kwaliteitsrapportages. Specifieke wetgevingsvraagstukken worden besproken in het [Interdepartementaal Wetgevingsberaad \(IWB\)](#). Wijzigingen wat betreft de [Aanwijzingen voor de regelgeving](#) en het [Draaiboek voor de regelgeving](#) en voorstellen op het gebied van het wetgevingsbeleid (zoals [voorhang](#), [Knooble](#), [sanctiestelsel](#)) worden in het IWB interdepartementaal afgestemd. Het [Interdepartementaal Hoofden Overleg Juridische Zaken \(IHJZ\)](#) is de evenknie van het IWB, maar dan wat betreft algemene juridische vraagstukken en het ontwikkelen van standaarden voor in de [Instrumenten overheidsjuristen](#). Onder het IWB en het IHJZ vallen andere gremia en werkgroepen, zoals de redactieraden van de instrumenten in de [Kennisbank](#), het [Interdepartementaal WOB-overleg \(IWO\)](#), het [Interdepartementaal Convenanten Overleg \(ICO\)](#), het [Interdepartementaal Subsidie Netwerk \(ISN\)](#) e.d. Zie voor een volledig overzicht de [Infrastructuur Juridische Functie Rijk](#) (PDF - 128KB).

[Terug naar boven](#)

Wetenschappelijk onderzoek

Ter verdieping van de kennis van wetgeving wordt vaak onderzoek verricht, vaak in nauwe samenwerking met het [WODC](#). Zie de onderzoeken [Wikken, wegen en \(toch\) wetgeven](#) (uit 2009) of [Wetgevingsprocessen in transitie \(2012\)](#) (PDF - 362KB) of over evaluatie van wetgeving in samenwerking met het [Clearing House Wetsevaluatie](#). Samengewerkt wordt verder met de [Vereniging voor wetgeving en wetgevingsbeleid](#) en de [Vereniging JuristenRijk](#). Ook wordt bijgedragen aan het [tijdschrift Regelmaat](#), het tweemaandelijks tijdschrift voor wetgevingsvraagstukken ten behoeve van het uitdragen van het rijksbrede wetgevingsbeleid.

[Terug naar boven](#)

Literatuur over wetgevingskwaliteitsbeleid

- Rianne Jacobs en Frank van Ommeren (november 2018) [Open het deksel van de schatkist! Bruikbare rechtsorde en de toekomst van het wetgevingsbeleid](#) (Liber amicorum 'Rechtsorde en bestuur' Afscheid Piet Hein Donner als vice-president van de Raad van State)
- Suzanne van Melis (oktober 2014). [Wetgevingsbeleid springlevend!](#) (PDF - 146KB) (RegelMaat, nummer 5)
- Prof.mr. S.E. Zijlstra (2012) [De waarde van wetgevingstechniek. Preadvies Christen Juristen Vereniging](#) (PDF - 406KB)
- Philip Eijlander, Wim Voermans (2000). Wetgevingsleer ([Boom Juridische Uitgevers](#))
- Gert-Jan Veerman m.m.v. Simone Hendriks-De Lange (2009). Over wetgeving. Principes, paradoxen en praktische beschouwingen ([SDU](#))
- Gert-Jan Veerman m.m.v. Dennis de Kok, Bert Jan Clement (2012). Over wetgeving - Principes, paradoxen en praktische beschouwingen ([SDU](#))
- Gert-Jan Veerman, Robin Mulder (2010). Wetgeving met beleid. Bouwstenen voor een bruikbare wetgevingstheorie ([Boom Juridische Uitgevers](#))
- Sjoerd Zijlstra (red.) (2012). Wetgeven. Handboek voor de centrale en decentrale overheid ([Kluwer](#))

[Terug naar boven](#)

Trefwoord

Voor een overzicht van alle berichten die op de KCWJ site zijn verschenen over dit onderwerp, raadpleeg de [trefwoordpagina Wetgevingskwaliteitsbeleid](#).

[Terug naar boven](#)